

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כד.

עין משפט
נר מצוה

י"ח א מ"י פ"ו מה"ל
טומאת חמ' הל' ד'

רבינו חננאל

ושנינו איפוך ואימא הכי
הא מתני דקתני אובלת
בתרומה, ר' יהודה הוא
דלא חייש למיתה, והאי
מאיר דחייש למיתה,
התניא עשאה לבהמה
דופן לטובה, ר' מאיר
פוסל ור' יהודה מכשיר.
ואסיקנא ר' מאיר למיתה
חייש, לבקיעת נוד לא
חייש, ואסיקנא לר'
יהודה, לעולם לא חייש
למיתה, ואמאי אסר כיון
מטום דלית ליה בריה,
פ"י מי יברר לנו כי
דאי היין הנשאר הוא
התרומה והמערש, שמא
איתו ששתה הוא היה
התרומה והמערש, וכבר
פירשנוהו בחיובות חולין
ובכמה מקומות, לפיכך
לא האריכו בה בכשיר.
וזה שאמר לכשיבקע הנוד,
אם ישאב וישתה הוא
שותה טבלין שכבר נקבע
הנוד, אבל כל זמן שהנוד
קיים אינו טבלין, דאמרין
הנה התרומה והמערש
בניד, (א"ה דתנן כיום
הכופרים: ר' יהודה אומר
אף אשה אחת מתקנין
לי שסא תמות אשתה,
מעלה עשו בכפרה, ואיבא
דאמרי אפר' ר' אחא בר
יעקב וכו'), פ"י הבהמה
מחיצה כר"י שמים הוא,
ועמידתה ברוח הוא.

ל' נהלה דליל לבדו דרית
קמח' וזה דעת ר' יוסי.

בין ירדו ללל וימיהו טעם זה לא יתכן גבי אס' נא חסס נמי ממני
התם ככל ענין וחשיב ליה ברירה והא דפרקי במרוצה (ב"ק דף
ט"ז:) דר' יוחנן אדר' יוחנן כההיא דכל המתלקט ובההיא דלחין
שחלקו לקוחות הן ולא מחלק בין זו לזו משום דכל המתלקט מברר
דבריו בפירושו (ס' וסומקן להחבר ע"י
מלאך) ניחא ליה למימר לעולם דכל
הנלקט דקתני ועוד ניחא ליה למימר
לעולם לא מופך ועוד דאפי' הוה
מחלק אכתי קשה ליה מההיא דלמר
ר' יוחנן בריש כל הגט (גיטין דף
כה.) אף אחרון אינו פוסל משום
דלחין ברירה אפי' ע"ש שמכר דבריו
כשאומו ר' חוה שאלה אגרס ע"י
ומיהו כי מלך בריש כל הגט תרי
מילי דר' יוחנן הוה ליה למימר
לריעותא דמההיא דלקוחות הן לא הוה
שמעין דאף אחרון אינו פוסל מטעם
דפרישית ועוד יש לומר דהא דדייק
ליה לרבי יהודה ברירה מיהא דלמי
מיימ' הוה גיטא היינו משום דמוקין
פרק מי שחמו (שם דף ע"ג:) כזומר
מעט שאני בעולם דהיינו שעה אחת
קודם מיתתו שלא היתה השעה
מזכרת ולכסוף כשמת אמר' הובר
הדבר שחמה דלא מהי פוסל ומלי
טעם זה אין לקדקד מדשמואל ומכל
מקום פ"י הקוט' אמר דהא בריש כל
הגט (שם דף כה:) כההיא דהריני
נועך ע"מ שירנה אבא ובההיא
דככל מערבין (עירובין דף לו:) כההוא
דאס' נא חסס למזרח אפי' דהו
תנאי משמע דלא מהי למאן דלית
ליה ברירה ואס' תאמר דהכל לא
חייש ר"מ למיתה ובפרק ארבעה
אמין (גיטין דף כו.) תנן ד' אמין
שנים מהן גשואין שמי אחיות ומין
הגשואים אחיות הרי אלו מוללות ולא
מחייבות ומפרש התם בגמרא משום
דקסבר אסור לגטל מזות יבמין
דלילמא אדמיניסס חד מיימ' אידך
וקטלת מזות יבמין והיה משנה
רבי מאיר כדמוכא בפ"ב דיבמות
(דף י"ח.) משום דקתם מחני' ר"מ ויש

אוסרין, ואמרין גזרה שמה יבקע הנוד ולא יבא לדי ברירה
ונמלא שמה טבליס, אלמא ר' יהודה חייש לבקיעת הנוד וכל שכן
למיתה אס' ור' מאיר לא חייש: א"ש. לא שנינו אבי כדקאמרת
אלא איכא שנינו אבי הא דלא חייש ר' יהודה והא דחייש ר"מ
ולאו מהלוקח יין שנינו אבי אל
מהן דסוכה דר' יהודה לא חייש ור'
מאיר חייש: קשיא דרבי מאיר.
דבקיעת נוד ארבי מאיר דסוכה:
דלית ליה ברירה, ואפי' אינו נבקע
אסור: לכשיבקע, נזין בדבר כלומר
דלא חיישין לה: מתקנין לו.
מומין לכהן גדול מערב יוה"כ: שם
סמוא אשמו. וכתיב (ויקרא טו) וכפר
בעדו וכעד ביתו ביתו זו היא אשתו:
כפרה. ככפרת יום הכפורים עשה
בו מעלה זו שחטש בה בנימדי דלא
חייש בעלמא: ופרקיין בין למ"ד
טעמא דר' מאיר משום שמה מברח
בין למ"ד משום שמה תמות מרייהו
מפרשי לרבי מאיר דמדאורייתא
מחייב הוא ורבנן גזר שמה מברח
או תמות מיהא גבי סוכה מבו
ויבראות דר' מאיר לחומרא אבל גבי
גולל ר' מאיר מקיל ופיון דמדאורייתא
בטיל היאך יכול לטהרו מיד טומאת
גולל אלמא תנן בעירובין דבר שיש
בו רוח חיים טעמא משום גולל ור'
מאיר מטרה, וה"ה דמאי למיפקר
ממתניתא דלעיל דקתני ולא גולל לקבר
אלא ממחני' אלימא ליה לאקשוי
ועוד משום דקתני מטרה נהדיא
לשן קולא: רוח חיים לאו בניד אדס'
הוא שהרי אין רוח בניד לנפשו:
העומד ברוח, על ידי רוח: לאו
מחילה היא, דעיקר עמידתה דבר שאין
בו ממש הוא: דאוקמה נוד פסות.
סמך הדופן על הנוד פסות ברוח:
הרי

לומר דלכילי עלמא חייש' התם למיתה דלאחר שייסם לאחת פעמים שממחין השני זמן גדול מחלחין ומלייסי ומיישיקן שמה ימות בנימיס
אלא שמה ימות בזמן מועט לא חיישין כבקיעת הנוד דהכל וא"ת והא לא חייש ר"מ לשמה מה דזמן מרובה בפרק כל הגט (שם דף כה.)
דקתני בת ישרא' למדינת הים אובלת בתרומה כחוקת שהוא קיים ואבי לא מפליג התם כל שמה מה לשמה
ימות וסוגיא דשמעתין דפרק שני דיבמות כאבי דמשמע דקינלה אבי מרבה ו"ל דאבי מדמה פרק כל הגט ששש דשמה מה דזמן מרובה
לשמה ימות לאלתר דמאן דחייש להאי חייש אלא פשיטא דלא לגמרי דמני שמה מה לשמה ימות לאלתר דהא רבי יהודה דחייש
לשמה ימות לאלתר גבי בקיעת הנוד ואס' תימאי לומר דחייש נמי לשמה מה לאלתר א"כ אשת כהן שילא בעלה מפתח ביתה לא תאכל
בתרומה מכיון שנחשלה בעלה מעיניה ור' יוחנן שיהא בעלה תמיד לפניו כשהוא אובלת: ר"ב' יהודה ורבי יוסי ור' אבהו. הא
דבעי למימר בשמעתין ובעירובין (דף לו:) וביבטין (דף כה.) ובמרוצה (ב"ק דף ט"ז.) טעמא דר' יהודה משום דלית ליה ברירה אפי' ג
דקתני כהדיא משום בקיעת הנוד דכוותי' אשכחן טובא שאין הגמרא חושב עיקר טעם איתו טעם המפורש במשנה פרק התערוכות
(ומהם דף ע"ג) גבי אברי תמימה שנחשבו כצברי בעל מוס ובפרק שלשי דשבושות (דף כ"א:) גבי שבושה שלא אוכל ואלל כל שהוא חייב
דברי ר"ע ובפרק שני דמכות (דף ט"ז.) גבי כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב ר' שמעון אומר כל שהוא וא"ת אי רבי יהודה לית ליה ברירה
אלמא סבירא ליה כר' יוחנן דבריש כל הגט (גיטין דף כה.) ובפרק מעשר בהמה (בבב"ב דף ט"ז.) דאמרין האמין שחלקו לקוחות הן ומחזירין
זה לזה ביובל אס' כן היאך מלא ידיו ורגליו בבית המדרש דלא משכחת דמייתי בכורים אלל חד נר חד עד יוהשע בן נון דבפרק החובל
(ב"ק דף ט.) אית ליה לר' יהודה קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי גבי דין יוס או יומיס וכן נמי לר' יוסי דמסקפא ליה התם אי קנין
הגוף דמי או לאו והכל לית ליה ברירה ובי האי גוונא דיין כסוף השולט בגניטין (דף מה.) ו"ל דמדנין יוס או יומיס אין ללמוד בעלמא
אלא גבי מילי דעבד למוד דהתם כתיבי קראי דכספו ותמת ידו ומחאי טעמא לא מיימ' לה כההוא כי מיימ' היא דשדה אחוה
ועוד יש לומר דדוקא ר' יוחנן הוא דלית ליה הך קברא דמשום דלקוחות הן מחזירין זה לזה אלל אינו אמוראלי הוה אמרי
דאפי' דלחין ברירה אין מחזירין כדקאמר' בריש כל הגט (שם דף כה.) ובפרק מעשר בהמה (בבב"ב דף ט"ז.) דמכר הוא דלמר רחמנא
דליהדר' ביובל ירושה ומתנה לא ור' יוחנן לא קשיא מרבי יהודה דהוה מפרש טעמא משום בקיעת הנוד מיהו לא יתכן טעם זה
לר' יוסי דפי' לית ליה כמו שאפרש וא"ת דהכל לית ליה לר' יוסי ברירה ובפרק מי שחמו (גיטין דף ע"ג:) אית ליה ברירה דתנן
ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיימ' הוה גיטא ולמאן דמחלק בריש כל הגט (שם דף כה.) בין תולה בדעת עלמא לתולה
בדעת יוס' אחרים ניחא ורבה דלא מפליג התם מפרש טעמא (משום) דהוא מפרש טעמא (פרק כלל מערבין (עירובין דף לו:) משום
דבעין ראשית ששיריה יוכרין ומיהו אכתי קשה דבפרק כלל מערבין (שם) משמע דלית ליה ברירה לר' יוסי גבי מעשר שיש לי בבית
מחולל על סלע שפעלה בניד מן הכיס ר' יוסי אומר לא חילל ויש לחלק משום כההיא דמי שחמו דבר עומד להתברר כודאי שהרי או ימיה או
ימות ויש ליה ברירה טפי מההיא דקלע שפעלה בניד מן הכיס שמה לא יתברר הדבר לעולם דמי האי גוונא טבל למך דשמואל אדשמואל:
תלמוד